

SENSORVEILEDNING

Eksamen 3. juni 2021: **HØKON 2001**

Denne eksamenen har to deler som hver veier like mye for slutt karakteren. Bruk gjerne figurer.

Veiledning: Kurset er undervist med hovedvekt på grafisk analyse, og det er meningen at det skal være mulig å oppnå toppkarakter med bruk av god grafisk analyse. Det forventes at enkelte av besvarelsene kombinerer grafisk analyse og matematisk analyse (derivasjon).

Del 1: Korte svar (50 %)

Svar på alle spørsmålene i denne delen.

Veiledning: Ved sensur praktiseres det lik vektning av 1.1-1.6.

1.1 Redegjør kort for hvordan en leges tilbud av arbeidskraft kan analyseres med bruk av en økonomisk modell.

Veiledning: Temaet er sentralt i pensum og ble gjennomgått på forelesning 5. Det forventes som et minimum at kandidaten kjenner til at en klassisk økonomisk modell for individets arbeidstilbud tar utgangspunkt i individets valg mellom fritid og konsum for gitt lønn og konsumpris. Av de sterkere besvarelser forventes det at kandidaten presenterer en enkel og ryddig grafisk analyse av konsum-fritid-modellen med budsjettskranke og indifferenskurve. For full score på denne deloppgaven er det nødvendig at kandidaten *utleder* budsjettskranke og indifferenskurve: Det bør framgå hvordan budsjettskranken følger av antakelser om lønn, konsumpris og tidsbeskranking, og hvordan indifferenskurven er definert og avledet av individets nyttefunksjon samt egenskaper ved denne.

1.2 Anta at myndighetene reduserer skatten på legens timelønn.

Veiledning: Det konkrete eksempelet er gjennomgått i forelesning 5.

a) Hvordan påvirker denne skattereduksjonen legens mulighetsområde?

Veiledning: Redusert skatt kan analyseres på akkurat samme måte som økt reallønn (økt lønn, eller redusert konsumpris). Mulighetsområdet blir større. Budsjettskrankens helning endres, siden relativprisen på fritid øker.

b) Hvordan påvirker denne skattereduksjonen legens tilbud av arbeidskraft?

Veiledning: Det forventes at kandidatene er kjent med at virkningen på arbeidstilbudet av redusert skatt ikke er entydig bestemt, da inntektseffekten og substitusjonseffekten trekker i hver sin retning. Inntektseffekten trekker i retning av ønsker om mer konsum og *mer* fritid (dvs *redusert* arbeidstilbud). Substitusjonseffekten trekker i retning av ønsker om mer konsum og *mindre* fritid (dvs *økt* arbeidstilbud)

1.3 Forklar hvorfor marginalinntektskurven (marginal revenue curve) er konstant for en frikonkurransbedrift. Veiledning: Fordi pristakeradferd antas gjelde for

frikonkurransbedrifter. Pristakeradferd forklares ofte med at produksjonen fra en enkelt frikonkurransbedrift utgjør en svært liten av samlet produksjon.

1.4 Forklar hvorfor marginalinntektskurven (marginal revenue curve) er fallende for et monopol.

Veiledning: Pristakeradferd blir en urimelig antakelse om en bedrift som har monopol på produksjonen, og monopolisten må forholdet seg til markedets etterspørselskurve. At monopolistens marginalinntektskurve blir fallende i pris-kvantum diagrammet er en konsekvens av markedets etterspørsel er fallende i pris-kvantum diagrammet.

1.5 Hvor mye vil en profittmaksimerende enkeltbedrift ønske å produsere dersom bedriften er et monopol? Veiledning: her forventes en enkel analyse med redegjørelse for hvorfor det ikke vil være ønskelig for et monopol å velge andre løsninger for kvantum enn det som fører til at marginalinntekt blir lik marginalkostnad. Av de sterkere kandidatene forventer vi her en graf.

1.6 Hvor mye vil en profittmaksimerende enkeltbedrift ønske å produsere dersom det er fullkommen konkurranse? Veiledning: her forventes en enkel analyse med redegjørelse for hvorfor det ikke vil være ønskelig for en frikonkurransbedrift å velge andre løsninger for kvantum enn det

som fører til at marginalkostnad blir lik markedspris, hvor markedsprisen er lik marginalinntekten.

Del 2: Langt svar (50 %)

Markedsmakt i markedet for helsetjenester

Forklar hvorfor kvantum produsert i et marked med kun en produsent kan bli lavt sammenlignet med en situasjon der dette markedet har et stort antall produsenter med små markedsandeler. Redegjør for hvordan fravær av konkurranse på tilbudssiden i et marked påvirker samfunnsøkonomisk overskudd, produsentoverskudd og konsumentoverskudd. Diskuter i hvilken grad markedsmakt eller manglende konkurranse på tilbudssiden i helsetjenesten er et problem som kan føre til markedssvikt. Angi et eller flere eksempler på tiltak som kan bidra til å redusere det samfunnsøkonomiske tapet i markeder med få tilbydere.

Veiledning: Markedsmakt er et sentralt tema i kurset. Markedsmakt var tema for, blant annet, forelesning 8. Det forventes at sterke besvarelser inkluderer en ryddig grafisk analyse av monopolets tilpasning. Det forventes ryddig redegjørelse for betydning for samfunnsøkonomisk overskudd, produsentoverskudd og konsumentoverskudd, og sterke besvarelser vil skille mellom effektivitetsbetraktninger som angår det samfunnsøkonomiske overskuddet, og fordelingsvirkninger som angår forhold ved fordeling av velferd mellom produsentsiden og konsumentensiden i økonomien. Det forventes at sterke besvarelser har god illustrasjon av virkninger av teoretiske prisreguleringstiltak overfor monopolet. Av en sterk besvarelse forventes det en kommentar om praktiske utfordringer med regulering av monopoler. Det kan, for eksempel, finnes praktiske utfordringer med prisregulering av monopoler som har privat informasjon om markedsforholdene.